

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Umělá inteligence ve výuce německého jazyka

Metodický materiál

Ivona Dömischová

Olomouc 2025

Podpora a zvyšování kvality pregraduální přípravy pedagogů na Univerzitě Palackého v Olomouci

CZ.02.02.XX/00/23_019/0008422

Anotace metodického materiálu: Tato studijní opora je určena budoucím i stávajícím učitelům, kteří chtějí využívat moderní technologie k inovaci své pedagogické praxe. Zaměřuje se na inovativní přístupy využívající moderní technologie, zejména umělou inteligenci (AI). Představuje možnosti efektivního začlenění AI do výuky německého jazyka, a to zejména v oblasti tvorby autentických materiálů, personalizace výukových aktivit a podpory rozvoje jazykových dovedností žáků. Díky AI mohou učitelé výrazně zefektivnit svou přípravu, zpestřit výuku a vytvořit interaktivní vzdělávací prostředí odpovídající současným potřebám jazykového vzdělávání. Opora poskytuje teoretický rámec i praktické návody, jak využít AI pro podporu jazykového vzdělávání, a nabízí inspiraci pro implementaci těchto technologií do výuky němčiny.

Studijní program: Metodický materiál je určen studentům v rámci pregraduální přípravy učitelů německého jazyka, kterou získávají v bakalářském studijním programu *Německý jazyk se zaměřením na vzdělávání*, navazujícím magisterském programu *Učitelství německého jazyka pro základní školy* nebo v rámci programu celoživotního vzdělávání *Učitelství německého jazyka pro 2. stupeň ZŠ*.

Oborová specifika (např. zařazení do systému vědy): Studium německého jazyka je zaměřeno na rozvoj teoretických znalostí i praktických dovedností, které jsou nezbytným předpokladem pro kvalitní profesní přípravu učitele německého jazyka na základní škole. Mezi klíčové profesní kompetence, které si studenti během studia osvojují, patří také digitální kompetence, jejímž cílem je efektivní využívání moderních technologií ve výuce.

Požadavky na vybavení (hardware, software): Počítač, notebook, tablet, mobilní telefon, připojení k internetu.

Metodický materiál podléhá licenci Creative Commons 4.0 ve variantě BY-SA.

Obsah

Úvodní slovo.....	4
1 AI jako nástroj pro moderní jazykovou výuku.....	5
1.1 ChatGPT.....	5
1.2 Konverzace s aplikací Gemini.....	7
2 Tvorba autentických materiálů pro výuku německého jazyka s AI.....	9
2.1 Důležitost autentických materiálů ve výuce německého jazyka.....	9
2.2 AI usnadňuje tvorbu autentických výukových materiálů pro německý jazyk.....	10
2.3 Vytváření autentických poslechových materiálů.....	11
Použitá literatura.....	15

Úvodní slovo

Vážení studenti,

dostala se vám do rukou studijní opora, která je určena k podpoře vašeho vzdělávání v oblasti výuky německého jazyka a jež se zaměřuje na inovativní přístupy k jazykovému vzdělávání, které reflektují aktuální potřeby školního prostředí a podporují motivaci i aktivní zapojení žáků.

V posledních letech se do výuky cizích jazyků stále více zapojují moderní technologie, přičemž jedním z nejvýznamnějších trendů je využití **umělé inteligence (AI)**. Tato studijní opora vám představí způsoby, jak lze AI efektivně využít při tvorbě autentických výukových materiálů, personalizaci výuky a podpoře rozvoje jazykových dovedností žáků.

Díky pokročilým jazykovým modelům a nástrojům pro **generování textů, syntézu řeči, překlady či analýzu psaného projevu** mohou učitelé nejen zefektivnit svou přípravu, ale také zpestřit výuku a nabídnout žákům interaktivní a dynamické vzdělávací prostředí. AI umožňuje například vytvářet poslechové materiály s různými akcenty, generovat modelové konverzace pro praktický nácvik komunikace či analyzovat a zpětně hodnotit psané práce studentů.

Tato studijní opora vás seznámí s konkrétními nástroji a metodami, které mohou podpořit vaši práci s AI ve výuce německého jazyka. Zaměříme se na praktické aplikace, jako jsou **ElevenLabs** pro generování realistických hlasových nahrávek, **DeepL** pro překlady autentických textů či další AI nástroje, které mohou obohatit vaši pedagogickou praxi.

Věřím, že vám tato opora poskytne nejen teoretické poznatky, ale především inspiraci a praktické dovednosti pro využití AI ve výuce němčiny. Přeji vám mnoho úspěchů ve studiu i při implementaci těchto inovací do vaší výukové praxe.

Autorka

1 AI jako nástroj pro moderní jazykovou výuku

Cíle kapitoly

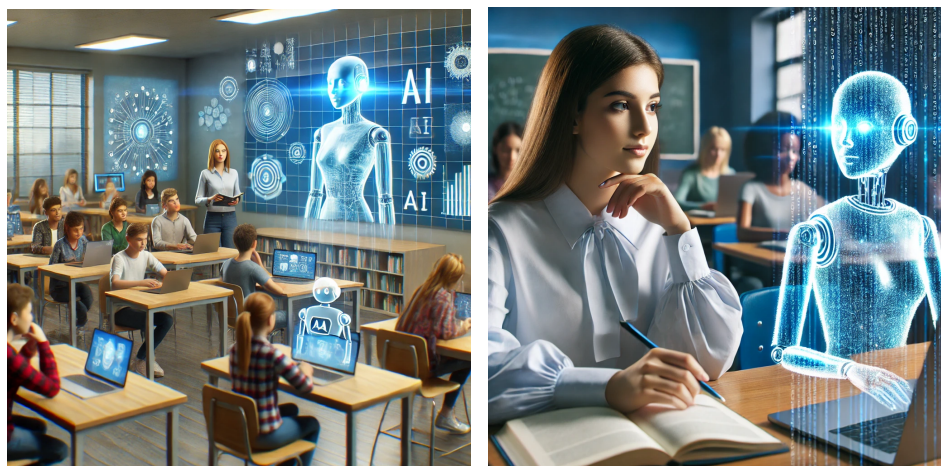
Po prostudování kapitoly budou studující schopni:

- porozumět základům využití AI ve výuce cizích jazyků;
- uvést konkrétní příklady využití ChatGPT ve výuce;
- kriticky hodnotit limity a rizika využití jazykových modelů;

Díky AI mohou budoucí učitelé snadno vytvářet atraktivní a efektivní výukové materiály, které motivují studenty k aktivnímu učení. Tento nástroj se stává neocenitelným pomocníkem v moderní jazykové výuce a umožňuje studentům učit se jazyk přirozeně, efektivně a zábavně. Trénováním umělé inteligence vzniká tzv. model strojového učení, který se následně uplatňuje v široké škále aplikací. Mezi tyto modely patří například velké jazykové modely (*Large Language Models*, LLM), např. **ChatGPT**, jenž si v současnosti získal značnou popularitu.

1.1 ChatGPT

Velké jazykové modely nabízejí široké možnosti využití ve vzdělávání, zejména při výuce cizích jazyků.

Obrázek 1 a 2: Učitel a žáci komunikující s AI (autor AI)

Příklady možného využití:

- *Konverzace a simulace dialogů:* modely mohou fungovat jako virtuální jazykový partner reagující na odpovědi žáků a přizpůsobující se jejich jazykové úrovni
- *Rozvoj slovní zásoby:* vytváří synonyma, antonyma, hovorové výrazy
- *Hraní vzdělávacích/výukových her*
- *Překlady a porovnání jazykových struktur:* rozdíly mezi německým a českým jazykem, analýza chyb v překladech
- *Generování výukových materiálů:* doplňovací cvičení, testové otázky aj.
- *Procvičování gramatiky, slovní zásoby, fonetiky*
- *Kreativní psaní:* vytváření příběhů, slohové práce, eseje aj.

LIMITY GPT: Přestože velké jazykové modely přinášejí řadu výhod, je důležité mít na paměti jejich limity:

- Mohou poskytovat nepřesné nebo zavádějící informace.
- Mohou generovat obsah s chybami.
- Může se stát, že správně v textu označí chybu, ale již neumí detailně vysvětlit, proč je nesprávná a proč k ní došlo.
- Některé jazykové obraty a idiomy mohou být nesprávně interpretovány nebo použity v nesprávných kontextech.
- Mohou generovat špatné nebo nepřesné překlady.
- Odpovědi nemusejí být vždy přizpůsobeny požadované úrovni jazyka.
- Mohou halucinovat.
- Při používání chatu GPT v rámci výuky existuje riziko, že žáci ho mohou zneužít k podvádění.

Je proto vhodné, aby jejich použití ve výuce bylo doprovázeno odborným vedením učitele, který zajistí kvalitu a správnost výstupů.

Otázky k zamyšlení:

- *Otázka: Zamyslete se nad poslední větou, kterou jste před malou chvílí přečetli: „Je vhodné, aby jejich použití ve výuce bylo doprovázeno odborným vedením učitele, který zajistí kvalitu a správnost výstupů.“ Jakým způsobem může učitel cizího jazyka korigovat správnost informací generovaných AI?*

Úlohy k procvičování:

- *Simulujte jazykovou zkoušku a zadejte jazykovému modelu úkol vypracovat úlohy pro jednotlivé jazykové úrovně (trénujte všechny jazykové dovednosti).*

1.2 Konverzace s aplikací Gemini

Stáhněte si Gemini

Rozvíjejte své nápady

Gemini je AI asistent, který vám poskytne přímý přístup k těm nejvyšším AI modelům od Googlu. Pomůže vám přistupovat ke studiu neotřelým způsobem, plánovat události, psát poděkování a dělat spoustu dalších věcí.

Naskenováním stáhnete aplikaci Gemini z Obchodu Play

Naskenováním stáhnete aplikaci Gemini z App Store

Obrázek 3: Komunikace s Google Gemini (autor AI)

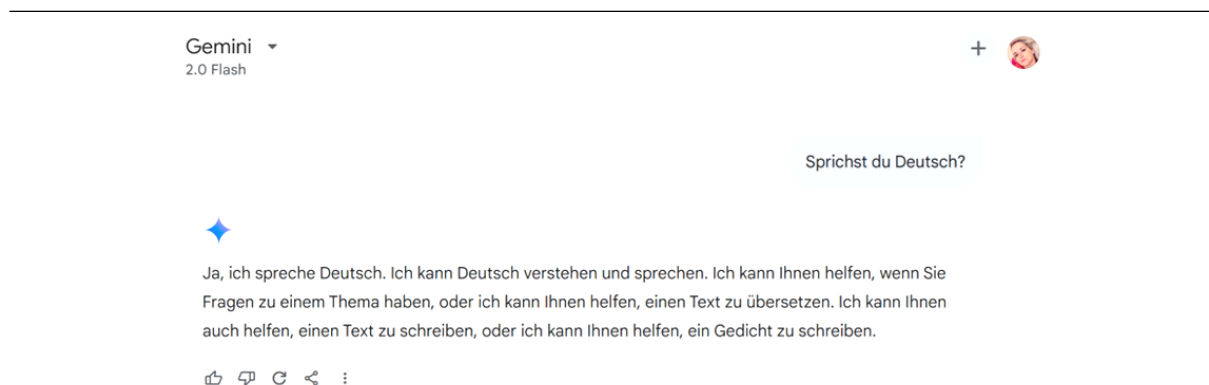
Aplikace **Google Gemini** je k dispozici ke stažení pro zařízení s operačními systémy iOS a Android: gemini.google.com.

Google Gemini a její funkce **Gemini Live** lze využívat také při výuce cizích jazyků. Aplikace:

- umí vysvětlit gramatická pravidla německého jazyka,
- pomáhá s překladem textů,
- pomáhá vysvětlovat významu slov, frází a vět,
- umí vygenerovat text v cizím jazyce a následně ho přečíst,
- umí psát nebo opravit eseje, e-maily nebo články.

Příklady konkrétních aktivit:

- Žák napíše krátkou esej v němčině a Gemini mu ji opraví i s vysvětlením chyb.
- Gemini umí vytvořit příběh s možnostmi volby, kde žák musí odpovídat v cílovém jazyce.
- Žák si nechá od Gemini přečíst text a poté odpovídá na otázky k obsahu.
- Gemini umí připravit individuální plán učení podle jazykové úrovně žáků.

Obrázek 4: Komunikace v němčině s Google Gemini (autor AI)

Úlohy k procvičování:

- *Pokuste se s pomocí aplikace Google Gemini nasimulovat různé scénáře, např. objednávku jídla v restauraci, telefonický rozhovor se zákazníkem, rozhovor na poště.*

2 Tvorba autentických materiálů pro výuku německého jazyka s AI

Cíle kapitoly

Po prostudování kapitoly budou studující schopni:

- *vysvětlit důležitost autentických materiálů ve výuce německého jazyka;*
- *identifikovat a využívat nástroje pro generování autentických materiálů pomocí AI;*
- *seznámit se s nástroji jako ElevenLabs nebo DeepL a pochopit jejich funkce;*
- *umět generovat textové, poslechové a multimediální materiály pro výuku německého jazyka;*
- *navrhovat výukové aktivity využívající AI-generované autentické materiály;*
- *vytvořit vlastní výukový materiál s využitím AI nástrojů.*

Autentické materiály umožňují všem cílovým skupinám (žáci, studenti, učitelé) učit se v kontextu reálného světa. Díky umělé inteligenci lze rychle vytvářet široké spektrum výukových materiálů, které odpovídají požadované jazykové úrovni a podporují rozvoj jazykových dovedností. AI nabízí širokou škálu možností – od generování textů až po tvorbu multimediálního obsahu. Učitelé již nemusí složitě vytvářet nebo hledat materiály v zahraničních zdrojích, protože AI jim umožňuje rychle a efektivně generovat obsah přizpůsobený jejich potřebám. Budoucí učitelé mohou díky AI snadno přizpůsobit výuku individuálním potřebám budoucích žáků vytvářet atraktivní a motivující obsah.

2.1 Důležitost autentických materiálů ve výuce německého jazyka

AI otevírá nové možnosti pro tvorbu autentických výukových materiálů a podporuje kreativní a interaktivní přístup k jazykovému vzdělávání. Díky pokročilým jazykovým modelům a multimediálním generátorům mohou budoucí i stávající učitelé německého jazyka efektivněji připravovat obsah, který odpovídá aktuálním jazykovým trendům i individuálním potřebám žáků.

2.2 AI usnadňuje tvorbu autentických výukových materiálů pro německý jazyk

AI umožňuje generovat na míru následující druhy:

- **Generování článků a textů na míru** – Učitelé mohou snadno vytvořit materiály různé úrovně obtížnosti (např. A1, A2, B1, B2, C1, C2).
- **Překlad vlastních textů do německého jazyka**

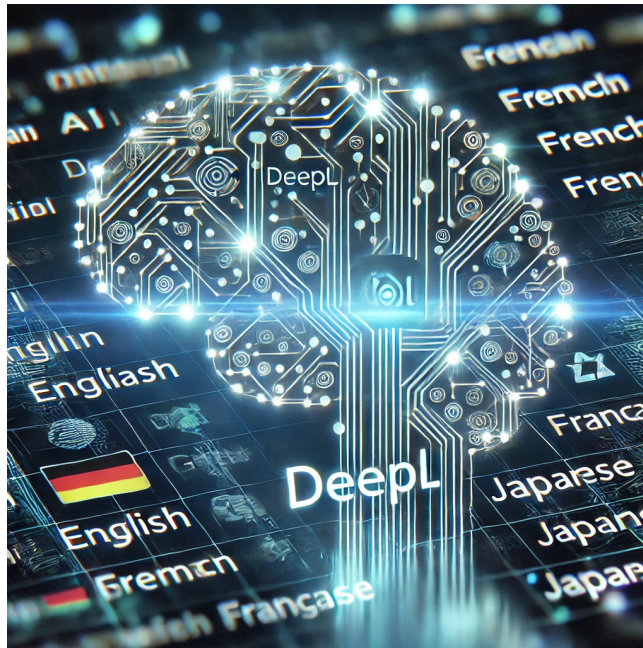

Obrázek 5: Procvičování překladu (autor AI)

- **Překlad autentických zdrojů - DeepL**

Překlad autentických zdrojů je součástí práce v jakémkoli výuce cizího jazyka. K tomu používáme nástroj DeepL, jeden z nejpokročilejších překladačů, který umožňuje rychlý a poměrně kvalitní překlad jakýchkoli textů do cizích jazyků, včetně němčiny. Díky pokročilé umělé inteligenci nabízí přesné překlady, což pomáhá učitelům i studentům efektivně pracovat s autentickými materiály.

ODKAZ: <https://www.deepl.com/cs/whydeepl>

Obrázek 6: DeepL (autor: AI)

Otázky k zamyšlení:

- *Zamyslete se nad tím, pro jaké konkrétní aktivity lze využít DeepL ve výuce německého jazyka. Mohou tento nástroj využívat v hodině přímo žáci?*

2.3 Vytváření autentických poslechových materiálů

AI pomůže vygenerovat konverzace, které žáci mohou využít k nácviku reálných komunikačních situací. Díky pokročilým nástrojům pro generování syntetické řeči lze dnes snadno vytvořit kvalitní nahrávky v různých dialektech, to přispívá k rozvoji poslechových dovedností žáků.

Některé nástroje dokáží simulovat lidský hlas, jeho rytmus i melodii, které odpovídají projevům rodilých mluvčích. Kromě standardních variant jazyka umožňují moderní AI systémy generovat i různé dialekty a akcenty.

ElevenLabs

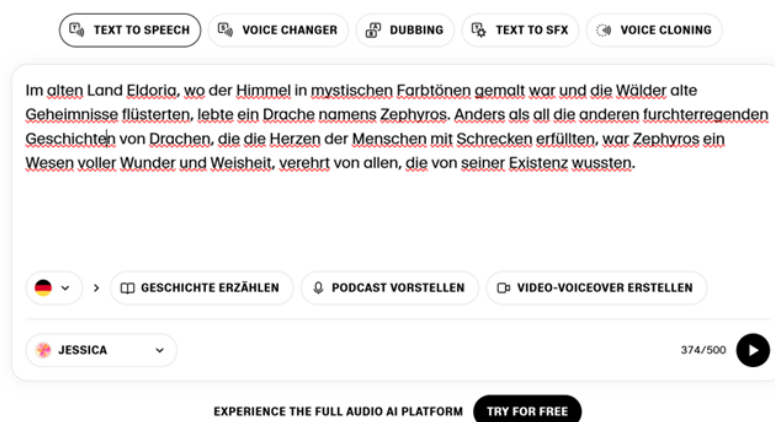
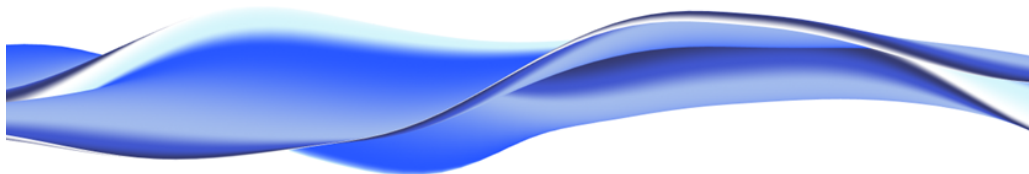
ElevenLabs je pokročilý nástroj pro syntézu řeči (TTS – text-to-speech) využívající umělou inteligenci k vytváření přirozeně znějících hlasů. Nabízí širokou škálu nástrojů pro generování řeči, změnu hlasu, dabing a další funkce.

Díky těmto vlastnostem se hodí nejen pro tvorbu poslechových materiálů ve výuce cizích jazyků, ale i pro audioknihy, podcasty, dabing videí a mnoho dalších aplikací.

Obrázek 7: ElevenLabs (autor: AI)

Pro mobilní uživatele je k dispozici aplikace ElevenLabs Reader, která umožňuje poslouchat články, PDF soubory s využitím AI hlasů. Aplikace je dostupná pro zařízení s iOS i Androidem.

Obrázek 8: Ukázka textu v německém jazyce (autor AI)

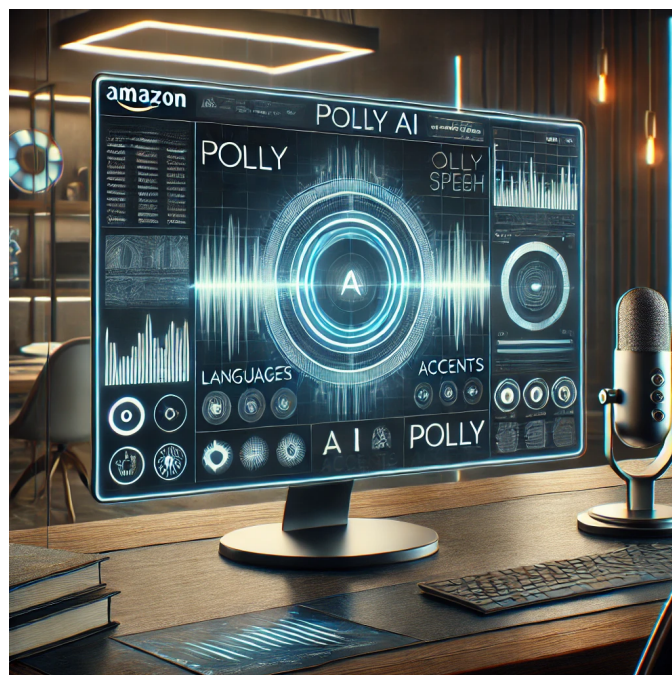
Využití ElevenLabs ve výuce jazyků:

-
- Učitelé mohou generovat vlastní nahrávky s různými akcenty a rychlostmi řeči.
 - Žáci mohou poslouchat modelovou výslovnost a napodobovat ji.
 - Žáci mohou simulovat rozhovory v různých kontextech.
 - Možnost převodu textu na řeč pomáhá žákům s dyslexií nebo zrakovým postižením.

Kromě standardních variant jazyka umožňují moderní AI systémy generovat i různé dialekty a akcenty. Například při výuce němčiny lze vytvořit nahrávky nejen ve standardní němčině (Hochdeutsch), ale i v jejích regionálních variantách, jako jsou rakouská němčina nebo švýcarská němčina. To je obzvláště užitečné pro studenty, kteří plánují pobyt v konkrétních jazykových oblastech a potřebují si zvyknout na tamní výslovnost a lexikální zvláštnosti.

Amazon Polly

Amazon Polly je cloudová služba od Amazon Web Services (AWS), která využívá pokročilé technologie strojového učení k syntéze přirozeně znějícího hlasu. Umožňuje převádět text na řeč v reálném čase. Podporuje desítky jazyků a různé dialekty (např. britská, americká, australská angličtina, němčina, francouzština, japonština, čínština atd.). Nabízí mužské i ženské hlasy s různými styly projevu.

Obrázek 9: Amazon Polly (autor: AI)

AMAZON POLLY: VIDEO: https://www.youtube.com/watch?v=XUd5M_mQaA0.

Obrázek 10: Amazon Polly (autor: AI)

Úlohy k procvičování:

- Vyzkoušejte si sami aplikaci Amazon Polly. [Text to Speech with Amazon Polly Console Demo & Walkthrough](#). Vyzkoušejte si vytvořit autentické poslechové materiály pro studenty německého jazyka (např. simulace různých akcentů němčiny).

Díky těmto platformám mohou učitelé a žáci získat přístup k široké škále poslechových nahrávek bez nutnosti spolupráce s rodilými mluvčími.

Použitá literatura

Citováno dle normy ČSN ISO 690:2022 (harvardský systém)

Amazon Polly (2025). *Amazon Polly* [online]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=XUd5M_mQaA0 [cit. 2025-01-31].

DeepL (2025). *Why DeepL* [online]. Dostupné z: <https://www.deepl.com/cs/whydeepl> [cit. 2025-01-31].

ElevenLabs (2025). *Free Text to Speech & AI Voice Generator* [online]. Dostupné z: <https://www.elevenlabs.io/> [cit. 2025-01-31].

Kopecký, K. a Szotkowski, R. (2025b). *Velké jazykové modely (LLM): metodický materiál*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. Projekt: Podpora a zvyšování kvality pregraduální přípravy pedagogů na Univerzitě Palackého v Olomouci, CZ.02.02.XX/00/23_019/0008422.

OpenAI (2025). *ChatGPT* [online]. Dostupné z: <https://chatgpt.com/> [cit. 2025-01-30].